

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Fučíka a soudkyň JUDr. Ireny Noskové a JUDr. Elišky Mrázkové v právní věci žalobce: **Česká republika – Ministerstvo kultury ČR**, IČ: 023671, se sídlem Praha 1, Maltézské nám. 1, proti žalovanému: **Jazzová sekce – Artforum**, se sídlem Praha 1, Valdštejnská 14, **o zaplacení částky 360.686,- Kč s příslušenstvím**, k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 19. května 2005, č.j. 13 C 2/2004 – 39, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 3. srpna 2005, č.j. 13 C 2/2004 – 43,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **s e** v napadeném zamítavém výroku o věci samé a ve výroku o nákladech řízení **p o t v r z u j e**.
- II. Ve výroku o soudním poplatku **s e** rozsudek soudu prvního stupně **m ě n í** tak, že žalovanému se poplatková povinnost nestanoví.
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Shora označeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 75.307,- Kč spolu s 19 % úrokem z částky 60.686,- Kč od 1.1.1996 do zaplacení a 21 % úrokem z částky 14.621,- Kč od 1.7.1997 do zaplacení, to vše do patnácti dnů od právní moci rozsudku. Ve zbývající části uplatněného nároku žalobu zamítl. Ve výroku o nákladech řízení rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Doplňujícím usnesením pak stanovil žalovanému povinnost zaplatit soudní poplatek ve výši 2.920,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku na účet Obvodního soudu pro Prahu 1.

Podle odůvodnění dospěl soud prvního stupně k závěru, že žaloba je v zásadě důvodná. Smlouva o dočasném užívání nebytových prostor, která byla mezi účastníky, resp. mezi Správou kulturních zařízení, jež byla právní předchůdkyní žalobce, a žalovaným uzavřena dne 29.8.1990, byla uzavírána již za účinnosti zákona č. 116/90 Sb., a musela proto splňovat všechny podmínky, které pro smlouvu o nájmu nebytových prostor tento zákon stanovil. Vzhledem k tomu, že v uvedené smlouvě nebyl stanoven účel, k němuž se nebytové prostory pronajímají, a nebyla v ní uvedena ani konkrétní výše nájemného, je nutno tuto smlouvu posoudit jako absolutně neplatnou. S ohledem na to, že bylo prokázáno, že žalovaný nebytové prostory, jež byly předmětem neplatné smlouvy, fakticky užíval, činil tak bez právního důvodu a jejich užíváním získal na úkor žalobce bezdůvodné obohacení, jež je povinen mu vydat. Užívání předmětných nebytových prostor bylo ukončeno v polovině roku 1994, a žalobci tedy náleží požadované plnění za užívání nebytových prostor za období od 1.7.1990 do 30.6.1994 ve výši, jež je dána násobkem rozlohy užívaných prostor, doby užívání a výše regulovaného nájemného tak, jak bylo v uvedeném období stanoveno vyhláškou č. 585/90 Sb. Tímto výpočtem dospěl soud prvního stupně k částce 75.307,- Kč, jejíž zaplacení spolu s příslušenstvím uložil žalovanému. Ačkoli žalovaný vznesl námitku promlčení proti celé pohledávce s odkazem na to, že žaloba byla v této věci podána až 7.1.2004, soud prvního stupně dovedl, že pohledávka promlčena není, neboť žalovaný uznal svůj dluh co do důvodu i výše dne 6.9.1994. Tímto uznáním počala běžet nová desetiletá promlčecí lhůta, která před podáním žaloby neuplynula. V souvislosti s tímto závěrem soud prvního stupně dovedl, že ačkoli byl dluh uznán jako nájemné a pohledávka žalobce byla posléze právně hodnocena jako bezdůvodné obohacení, nemá to na právní důsledky uznání žádný vliv, neboť žalovaný v uznání dluhu dal jasně na vědomí, že se jedná o žalobcovu pohledávku z titulu užívání nebytových prostor, a je nepodstatné, zda bylo toto užívání podloženo právním titulem či nikoli. Naopak, pokud je o výši pohledávky, soud prvního stupně dovedl, že ačkoli žalobce uznal pohledávku v částce 360.686,- Kč, nelze mu tuto částku z titulu bezdůvodného obohacení přiznat v plném rozsahu, neboť žalobce má právo pouze na bezdůvodné obohacení ve výši regulovaného nájemného a nelze mu proto přiznat více. Výrok o nákladech řízení byl odůvodněn ust. § 142 odst. 2 o.s.ř. s tím, že každá ze sporných stran měla v řízení částečný úspěch. Výrok o zaplacení soudního poplatku byl zdůvodněn § 2 odst. 3 zák.č. 549/91 Sb., o soudních poplatcích s tím, že žalovaný je povinen zaplatit soudní poplatek z té částky, ohledně níž nebyl v řízení úspěšný.

Proti zamítavému výroku o věci samé podal odvolání žalobce, zatímco proti výroku o zaplacení soudního poplatku, jenž byl obsahem doplňujícího usnesení, podal odvolání žalovaný.

Žalobce ve svém odvolání namítl, že řádné písemné uznání dluhu žalovaným znělo na celkovou částku 360.686,- Kč a toto uznání mělo veškeré náležitosti, jež pro tento právní úkon požaduje ustanovení § 558 o.z. Vzhledem k tomu, že uznání nebylo učiněno v tísni, pokládá žalobce tento úkon za platný, a je tedy dostatečným právním titulem pro přiznání pohledávky v plné výši, aniž by bylo třeba se v rámci dokazování zabývat dalšími skutečnostmi, včetně výše úhrady za užívání nebytových prostor. Pokud žalovaný dal v rámci uznání dluhu jasně najevo, kolik žalobci dluží a jakým způsobem hodlá tuto částku zaplatit, pak nelze dojít k závěru, že dluží nižší, než uznanou částku. Ze shora uvedených důvodů navrhl, aby odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně v napadeném zamítavém výroku tak, že žalobě i v tomto rozsahu vyhová, případně aby uvedený výrok zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný v odvolání proti výroku o soudním poplatku uvedl, že žalobce tím, že se odvolal, podstatně ztížil jeho ekonomickou i morální situaci. Poukázal na to, že je nekomerční organizací bez pravidelného příjmu i zaměstnanců a je odkázán v podstatě pouze na dary. Proto požádal, aby mu povinnost k zaplacení soudního poplatku nebyla ukládána.

Žalobce ani žalovaný nepodali písemné vyjádření k odvolání protistrany.

Usnesením ze dne 22.11.2005, č.j. 13 C 2/2004 – 49 vyhověl soud prvního stupně žádosti žalovaného a přiznal mu podle § 138 odst. 1 o.s.ř. osvobození od soudních poplatků.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaných odvolání napadený zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně, jakož i akcesorické výroky o nákladech řízení a o soudním poplatku včetně řízení, které jejich vydání předcházelo / § 212 a § 212a o.s.ř./, a dospěl k závěru, že odvolání proti výroku o věci samé důvodné není, zatímco odvolání proti výroku o soudním poplatku je opodstatněné.

Vyhovující výrok o věci samé nebyl opravným prostředkem napaden a nabyl samostatně právní moci dle § 206 odst. 2 o.s.ř.

Odvolací soud se ztotožňuje s obsahem zamítavého výroku o věci samé, jenž byl napaden ze strany žalobce odvoláním, nicméně ke shodnému věcnému závěru dospěl na základě poněkud odlišného skutkového a právního hodnocení věci. Vzhledem k tomu, že však byl skutkový stav na základě dokazování provedeného soudem prvního stupně dostatečně zjištěn a takto zjištěný skutkový stav může být bez dalšího podkladem i pro hodnocení odvolacího soudu, bylo možno ve věci rozhodnout konečným způsobem.

Základním rozdílem ve skutkovém a právním hodnocení věci je dán tím, že odvolací soud zaujal odlišné stanovisko k námitce promlčení, kterou v řízení vznesl žalovaný. Ačkoli byla tato námitka vznesena proti celému uplatněnému nároku, může její důvodnost v tomto stadiu řízení odvolací soud posuzovat již pouze ve vztahu k té části nároku, ohledně níž byla žaloba zamítnuta, tj. té části, ve které bylo rozhodnutí soudu prvního stupně napadeno odvoláním. Pokud jde o částku 75.307,- Kč s příslušenstvím, ohledně níž bylo žalobě vyhověno, v tomto rozsahu nebyl rozsudek napaden opravným prostředkem, nabyl samostatně právní moci a odvolací soud již nemohl do tohoto výroku nijak zasáhnout, jakkoli by jinak mělo jeho hodnocení námitky promlčení vliv i na opodstatněnost této části nároku.

Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně dospěl na základě provedeného dokazování k závěru, že smlouva o dočasném užívání nebytových prostor ze dne 29.8.1990 mezi Správou kulturních zařízení na straně pronajímatele a žalovaným na straně nájemce, byla uzavřena již za účinnosti zákona č. 116/90 Sb. o nájmu a podnájmu nebytových prostor, a musela proto splňovat esenciální náležitosti stanovené tímto zákonem, především pak ust. § 3 odst. 3 cit. zákona. Již na základě toho, že ve smlouvě zcela chybí ujednání o účelu nájmu a ujednání o výši nájemného, je třeba stejně jako soud prvního stupně dospět k závěru, že tato smlouva je absolutně neplatná podle § 39 o.z. pro rozpor se zákonem. Její neplatnost je však dána ještě další skutečností. Ačkoli žalovaný / Jazzová sekce – Artforum / jako samostatná právnická osoba vznikla sloučením Artfora na straně jedné a Jazzové sekce na straně druhé vznikl jako občanské sdružení podle zákona č. 83/90 Sb. již je dne 10.5.1990, shora uvedená nájemní smlouva byla uzavřena dne 29.8.1990, tedy více než tři měsíce poté, subjektem označeným jako Artforum, který však v té době již právně neexistoval, neboť došlo k jeho oficiálnímu sloučení s Jazzovou sekcí v jedinou právnickou osobu. I z tohoto důvodu je

třeba hodnotit uvedenou nájemní smlouvu jako neplatnou. Pokud tedy žalovaný fakticky užíval uvedené nebytové prostory v nemovitosti žalobce, což nebylo v průběhu řízení sporováno, činil tak bez právního důvodu a na úkor vlastníka, tj. žalobce se tím nepochybně bezdůvodně obohatil. Bezdůvodné obohacení, jež je povinen vydat podle § 451 odst. 1 o.z. tomu, na jehož úkor bylo získáno, se zásadně promlčuje ve tříleté objektivní lhůtě dle § 107 odst. 2 o.z., resp. ve dvouleté subjektivní promlčecí lhůtě dle § 107 odst. 1 o.z. Žalobce v rámci tohoto řízení uplatňoval nárok na zaplacení úhrady za užívání nebytových prostor za období do 30.6.1994. Nárok by tedy musel být promlčen nejpozději k 30.6.1997. Vzhledem k tomu, že žaloba byla podána až 7.1.2004 a žalovaný se promlčení pohledávky v průběhu řízení řádně dovolal, měla být celá pohledávky hodnocena z důvodu jejího promlčení jako nedůvodná a žaloba měla být zamítnuta. S ohledem na to, že, jak již bylo shora uvedeno, odvolací soud nemohl již zasahovat do vyhovujícího výroku o věci samé, který nebyl odvoláním napaden a nabyl samostatně právní moci, byl odvolacím soudem z důvodu promlčení alespoň potvrzen napadený zamítavý výrok o věci samé, aniž by bylo třeba se jakkoli zabývat posuzováním správnosti výpočtu výše přiznaného plnění nebo správností hodnocení otázky rozporu mezi požadovanou částkou a bezdůvodným obohacením ve výši odpovídající tzv. regulovanému nájemnému. Pokud žalobce i soud prvního stupně v odůvodnění svého rozhodnutí argumentovali tím, že žalovaný uznal dne 6.9.1994 pohledávku žalobce co do důvodu i výše a v důsledku tohoto jednostranného právního úkonu počala běžet nová desetiletá promlčecí lhůta, jež před podáním žaloby neuplynula, pak se odvolací soud s tímto závěrem neztotožňuje. Uvedené písemné prohlášení žalovaného ze dne 6.9.1994 nelze podle jeho mínění považovat za uznání dluhu podle § 558 o.z. Pohledávka žalobce byla totiž tímto právním úkonem uznána pouze co do výše, nikoli však co do důvodu. Žalovaný uznal pohledávku v celkové výši 360.686,- Kč, a to výslovně z titulu nájemného z nebytových prostor v Pálffyho paláci. Žalovaný tedy uznal svůj závazek vůči žalobci z titulu nájemného, přičemž tento titul vyplývá z předpokladu existence platného nájemního závazkového vztahu existujícího na základě smlouvy o nájmu nebytových prostor. S ohledem na absolutní neplatnost citované nájemní smlouvy je však zřejmé, že předpokládaný nájemní závazkový vztah mezi účastníky neexistoval. Vzhledem k tomu, že uznání dluhu podle § 558 o.z. není samostatným zavazovacím důvodem, nýbrž je pouze formou zajištění hlavního závazku, nelze uznáním dluhu založit závazek, nýbrž lze jen uznat závazek již platně existující. Za situace, kdy bylo prokázáno, že mezi účastníky neexistoval platný nájemní vztah, nemohl žalovaný z tohoto titulu ani platně uznat závazek, neboť žádný takový závazek, který by mohl být z těchto právních důvodů zajištěn, mezi účastníky neexistoval. Z titulu bezdůvodného obohacení žalovaný svůj závazek neuznal, a nedošlo tedy z jeho strany k uznání existujícího závazku vůči žalobcům co do důvodu i výše, jež by mohlo mít ve smyslu § 110 odst. 1 o.z. za následek přetržení dosavadní promlčecí lhůty a počátek běhu nové, desetileté lhůty. Pro úplnost je třeba připustit, že uznání dluhu nemusí v uvedení důvodu obsahovat jeho zcela přesnou a výslovnou právní kvalifikaci, avšak musí obsahovat alespoň naprosto jasné a nezaměnitelné skutkové vylíčení důvodu. V daném případě bylo z obsahu textu dohody zcela zřejmé, že úmyslem žalovaného je zajistit závazek existující na základě platné smlouvy o nájmu nebytových prostor a nikoli závazek vyplývající z toho, že by užíval prostory bez právního důvodu. Ze všech shora uvedených důvodů nelze tedy přičíst textu prohlášení ze dne 6.9.1994 účinky platného uznání dluhu podle § 558 o.z., a nelze proto dovodit ani počátek běhu nové desetileté promlčecí lhůty.

Na základě shora uvedených argumentů bylo možno učinit jediný možný závěr, a to závěr o správnosti zamítavého výroku o věci samé. Proto také odvolací soud tento výrok rozsudku soudu prvního stupně podle § 219 o.s.ř. potvrdil, a to včetně výroku o nákladech řízení.

Výrok o soudním poplatku, jenž byl obsahem doplňujícího usnesení a který napadl odvoláním žalovaný, odvolací soud podle § 220 odst. 1 o.s.ř. změnil tak, že žalovanému povinnost k zaplacení soudního poplatku neuložil. Učinil tak z toho důvodu, že po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně uvedený soud přiznal žalovanému na základě jeho žádosti podle § 138 o.s.ř. osvobození od soudních poplatků. Vzhledem k tomu, že přiznané osvobození má podle § 138 odst. 1 věta druhá o.s.ř. i zpětnou platnost, nemohla být žalovanému uložena ani povinnost k zaplacení soudního poplatku za řízení před soudem I. stupně, byť by jej v opačném případě tato povinnost podle § 2 odst. 3 zák.č. 549/91 Sb. stíhala.

Výrok o nákladech odvolacího řízení je odůvodněn ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. výkladem a contrario ve spojení s § 224 odst. 1 o.s.ř. Žalovaný byl ve stadiu odvolacího řízení, pokud jde o věc samu, zcela úspěšný, a měl by proto zásadně právo na náhradu nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že mu však žádné prokazatelné náklady v této fázi řízení nevznikly, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e n í** dovolání přípustné, ledaže na základě dovolání, podaného do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu prvního stupně, dospěje Nejvyšší soud ČR jako soud dovolací k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

V Praze dne 22. února 2006

JUDr. Vladimír Fučík, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Lukáš Kuska